

*Apta dies legitur, quæ mœria signet aratro,
Sacra Palis subervant, unde moventur opus.*

Idem paulò antè in Palilibus:

Per flammam salisse pecus, salisse colonos:

Quod sic natali nunc quoque Roma tuo.

Ubi latè describit quomodo Palilia peragerentur, quod utique tradunt Rosin. *sup.* Salian. *num.* 7. In eisdem diei honorem hostia non mactabatur. Rosin. *vers.* Erat enim, Vaucop. *suprà.*

4 Deinde Romulus (selectis centum viris, genere, divitiis, aut liberorum numero præcellentibus, quos Patricios vocavit, nam velut patres eum consilio adjuvare tenebantur, l. 5. tit. 18. part. 4. l. fin. C. de Consulib. lib. 12. §. Filiusfamilias, Instit. quib. mod. jus patr. potest. solvit. Salian. *ann.* 3303. *num.* 3. Rosin. lib. 1. cap. 15. *vers.* Prima igitur, Bobadill. in *Politic.* lib. 3. cap. 8. n. 1. Vaucop. *sup.* sect. 2. Cornucop. col. 438. n. 20. Pompon. Lat. de Magistrat. Roman. lib. 1. cap. 3. Raph. Volaterran. eod. tract. *vers.* Senatores, Alciat. simili tract. *vers.* Sciendum, de quo infra. *num.* 27.) omnes cives in tres partes, & urbem, agrisque in triplicem regionem digessit, quas à ternario numero tribus vocitavit, ac singulis illustres viros Tribunos præfecit. Salian. *num.* 2. & alii inferius recensendi, licet aliqui opinentur quatuor tribus à Romulo institutas, quæ sic à tributo appellabantur, ut ex Suida refert Genebrard. *ubi sup.* Hæc tripartita populi distinctio usque ad Servium Tullium, sextum Romanorum Regem duravit, qui alias tribus cepit adijcere, ut infra notabitur. Hic regnum adeptus est anno mundi 3477. Salian. *d. tom.* 4. eodem anno, *num.* 1. De quibus consulat Olan. in suo Paralipom. lib. 5. cap. 12. *num.* 9. ubi plures.

5 Hæc tribus vocabantur Ramnensis, Tatiensis, & Lucerum. Prima à Romulo sic dicta, qua continebantur illi, qui urbi construendæ cum ipso operam dedere: secunda à Rege Tatio, in quam relati erant Sabini, qui eam sequuti ad civitatem pervenerunt: tertia unde Lucerum dicta sit, non liquet; nam quidam putant, Luceres vocitari eo quod cum Lucerio Ardea Rege, seu Lucamone, Romulo contra Sabinos bellum gerenti opem tulerunt, quapropter civitate donati sunt. Cornucop. col. 769. *num.* 40. Rosin. *sup.* lib. 6. cap. 15. Alii existimant Luceres dictos à luco; etenim Romulus ut urbem civibus impleret, azylum proposuit in luco constitutum, ut ex oppidis vicinis confugientes, ibi tueri se possent. Hi igitur à loco refugii Luceres appellabantur. Rosin. *ubi proxime.* De azylo, quod Romulus statuit, pluribus agit Salian. *anno.* 3302. à *num.* 16. De hac populi divisione, tribuumque nominibus agunt Rosin. *d. cap.* 15. & lib. 1. cap. 12. ubi Thom. Dempsterus, Carol. Sigon. de *antiq. Jur. Civ. Romanor.* lib. 1. cap. 3. Scoth. in *select. antiq. Roman. tract. de Tribub.* Gothofred. *ad fragment.* li. 12. Tabul. ex Cicer. lib. 3. §. de *Censorib.* Lexic. Calvin. *verb.* Tribus. Theatr. vitæ hum. *verb.* Tributum, post princip. Pompon. Lat. *sup.* lib. 1. cap. 1. Cornucop. col. 889. n. 10. Petr. Nard. de *Comitiis Romanor.* in *princ.* Calepin. *verb.* Tribus, Just. Lips. de *Magistr. populi Roman.* cap. 14. Andr. Dominic. Floccus de *potestatib. Romanor.* lib. 2. cap. 1. Osuald. *ad Donell.* lib. 6. cap. 7. Rævard. de *authorit. Prudent.* cap. 7. Illud admonendi sumus, quod multò antè Romulus populum in tribus digessit, quàm Rex Tattius, ac Luceres ad civitatem admitterentur, atque ita à principio tribus ea nomina imposita

non fuisse, quæ eas habere diximus, compertum est. Sic colligitur ex Saliano *anno.* 3303. *num.* 2. & *an.* 3306. n. 7. & expressim tradit Rosin. *dicto cap.* 15. post *princ.*

Ibi: *Illud constat, quæmlibet ex his partem.*

Romulus ut commodiùs Reipublicæ curam gereret, singulas tribus in decem curias distribuit, ex quibus cuilibet Curionem constituit, l. 2. §. 1. ff. de *orig. jur.* Salian. *ann.* 3303. *num.* 2. Osuald. *sup.* Rosin. lib. 6. cap. 2. Vaucop. *sup.* sect. 1. & sect. 3. Petr. Nard. *ubi proxime,* Calep. *verb.* Curia, & *verb.* Curio, Cornucop. col. 730. n. 30. Lexic. Calv. *sup.* Curia idèd sunt dictæ, quia tunc Romulus per earundem sententias duram Reipublicæ expediebat, d. l. 2. §. 1. Cornucop. & Petr. Nard. *ubi proxime,* Pompon. Lat. *dicto cap.* 1. Illud observatione dignum est, quod non omnes, qui in curiatis comitiis jus suffragii obtineant, sed illi duntaxat, qui Romæ domicilium habent. Rosin. *d. cap.* 2. Vide infra. n. 21. Aliud erit in tributis comitiis.

Ibi: *Tribus Romanas à raptis Sabinis, &c.*

Cùm Romani urbis conditores ad propagandam liberis civitatem à proximis oppidis scæminas ad connubia deposcerent, nec id precibus consequi valerent, Romulus religionis prætextu ludos Consuales in honorem Consû, idest Neptuni, vulgari præcepit, ad quod spectaculum haud pauca scæminæ ex Sabinis convenerunt: ultimâ ludorum die Romulus juvenibus imperat, ut signo dato, unusquisque virginem sibi rapiat, omnesque intactas in crastinum jussit observari. Eventus votis respondit, raptis 683. puellis, quæ suadente Romulo, non invitæ se Romanis legitimè copularunt. Quapropter Sabini ut se ab hoc feminarum raptu vindicarent, bellum raptoribus indixere, cum quibus Tattius Rex Curetum congressus succubuit. At Sabina, quæ apud Romanos erant, prolemque ex eis ediderant, ut prælia sibi semper luctuosa inter viros, parentes, ac fratres suos extinguerentur, impetrarunt, quarum lachrymosa oratio ita inter se acriter dimicantium animos leniit, ut nedum pacis, sed etiam societatis fœdera Romani, ac Curetes inirent, qui cum suo Rege Tatio ad civitatem recepti, ac in unam ex tribus relati sunt, quæ ut præmissimus, ab illo Tatiensis appellata est. Hæc ex Livio & aliis observat latius agens Salian. *Annal.* *Eccles.* tom. 4. *ann.* ab Orbe condito 3305. à n. 8. & *ann.* 3306. à *princ.* ac tangit Mart. de *jurisdic.* p. 4. cent. 1. casu 11. n. 1. Calepin. *verb.* Sabini, Cornucop. col. 977. à n. 40. Rosin. de *antiquit. Roman.* lib. 2. cap. 5. *vers.* Jupiter Stator, & lib. 5. cap. 19. in *princ.* Raptus Sabinarum contigit anno quarto ab urbe condita, Salian. *an.* 3305. *num.* 9. ubi alii. Bellum Sabinum cepit anno sequenti, quod triennio grassatum est, Salian. *an.* 3306. *num.* 2. atque ita octavo Romuli anno Tattius cum suis ad civitatem admittitur, Salian. *an.* 3309. n. 1. Similis raptus virginum legitur *Judic.* cap. 21. de quo Salian. *Annal.* tom. 2. *an.* 2622. à *num.* 78. Benjamitæ enim Saluntinas scæminas, quas parentes in conjugium ob jusjurandum tradere non valebant, sibi raperunt in uxores. Sed inter utrumque raptum plures differentiæ recensentur à Sal. *sup.* n. 84.

8 Harum

8 Harum mulierum, quarum princeps ac dux Hersilia nupsit Romulo, Calepin. *ubi proxime,* nomina suis curiis Romanos indidisse fertur, ut D. Covar. testatur, & scriptis in hæc verba Livius lib. 1. *decad.* 1. ibi: *Ex bello tam tristi læta repente pax cariore Sabina viris, ac parentibus, & ante omnes Romulo ipsi fecit. Itaque cum populum in curias triginta divideret, nomina earum curiis imposuit. Id non traditur, cum haud dubie aliquantò numerus major hoc mulierum fuerit, atque, an dignitatibus suis, vivorumve, an sorte lecta sint, quæ nomina curiis darent. Cujus autoritate idem observant Cornucop. col. 730. n. 40. Greg. Vaucop. de *Magistrat. veter. popul. Roman.* sect. 3. & plurimi alii. Sed contrà tenet Plutarch. in *Romulo,* ubi ita habetur: *Singule tribus decem continerunt curias. Eas quidam perhibent à Sabinis mulieribus nomen traxisse: sed hoc mendacium esse deprehenditur, nam multis earum à locis nomina imposita sunt. Cui consentiunt Dionys. Halicarnass. lib. 2. Terent. Varto lib. 2. de *vit. popul. Roman.* & alii. Curiarum octo nomina duntaxat reperiuntur, quæ ex Festo refert Rosin. lib. 6. cap. 2. *vers.* Ceterum.**

Ibi: *Sed & tribus à tributo dando.*

9 Tribus à ternario numero sic nuncupatæ sunt, ut D. Covar. nuperrimè docuit, ac tradunt communiter Authores, ut Osuald. *ad Donell.* lib. 6. cap. 7. lit. F. Ioan. Gulielmus de *Magistr. popul. Roman.* cap. 14. Calepin. *verb.* Tribus, Lexic. Jur. *sup.* Theatr. vitæ humanæ *verb.* Tributum, post *princ.* Cornucop. col. 889. n. 30. Mart. *ubi sup.* qui tenet, tributum à tribu nuncupari. Et licet postea populus in plures partes divisus sit, adhuc tamen omnes tribus appellantur, retento primævo nomine: quod sæpe contingit, ut D. Covar. paulò antè monuit, & observavimus supra, lib. 2. cap. 1. n. 118.

Ibi: *Cum tribus à Curia maxime differret.*

10 Tribus cum curiis sæpe ab Authoribus peperam confunduntur, ut præter D. Covar. animadvertit Rosin. *d. lib.* 6. cap. 2. lit. E. Osuald. *ubi proxime.* Sic lapsi fuere Salian. *tom.* 2. *an.* mundi 2485. n. 3. Lexic. Jur. *sup.* Calepin. *verb.* Curia, Cornucop. col. 730. n. 40. dum scribunt, triginta curiis postea quinque adjectas. Sed curias à tribubus esse distinctas, pliusquam manifestum est: tum quia diversa sunt nomina curiarum, ac tribuum, ut constat ex Rosin. *d. cap.* 2. & c. 15. & si idem forent, non diversis vocibus nuncuparentur, l. Si idem 7. C. de *codicill.* Tum quoniam tribus refertur ad personas, ad agros, & ad jus suffragii ferendi. Rosin. *dicto cap.* 17. in *princ.* Cornucop. col. 889. n. 10. in quo ultimo sensu tribus accipitur à Consulato in l. Patronus 35. ff. de *legat.* 3. Rævard. de *authorit. Prud.* cap. 7. curia verò minimè ad agros, vel regionem civitatis spectat, sed tantum ad personas, ac jus ferendi suffragium in comitiis, quæ Curia vocabantur. Rosin. *d. cap.* 2. per *tot.* Petr. Nard. Tum denique, nam non omnes tribules in curias referebantur, ut jus suffragii haberent, sicut præmissi n. 6.

Ibi: *Olim quelibet tribus Atheniensis.*

11 De tribubus Atheniensibus infra est differendum, Nec dubium est, quin Romulus suam Republicam instar Athenarum instituerit: sic etiam populum in patricios, & plebeios divisit, Athenien-

ses imitatus, de quo *sup.* n. 4. ut observant Rosin. lib. 1. cap. 15. *vers.* Prima igitur, Vaucop. *sup.* sect. 2.

Ibi: *Demum Servius Tullius.*

Quo tempore Servius Imperii gubernaculum adeptus sit, prænotavimus supra, *num.* 4. in *fin.* Ipse verò non omnes tribus addidit usque ad 35. sed 19. aut 21. duntaxat, quarum nomina infra recensentur, *num.* 14. & *num.* 15. post illum instituta enumerantur: & quando, & à quibus quæque creata fuerit, tradit Rosin. lib. 6. cap. 15. *vers.* Tarquinio Prisco. Vide varias sententias apud Salian. *anno.* 1483. *num.* 3.

Ibi: *Palatinam, Suburranam.*

Adde Rosin. lib. 1. cap. 12. & lib. 6. cap. 15. Cornucop. col. 1062. n. 10. Osuald. *sup.* Theatr. vitæ humanæ *verb.* Tributum, post *princ.* Calepin. *verb.* Tribus, Salian. *anno.* 1483. n. 3.

Ad *Num.* 2.

Ab initio hoc tantum versabatur discrimen inter tribus rusticas, & urbanas, quod in his describebantur habitantes intra urbem, in illis extrâ domicilium habentes, quo mutato, & tribus de rustica in urbanam, & e contra transferebatur. Sed labente tempore cœperunt rusticæ urbanis anteponi, ita ut in rusticis describi honorificum censeretur, quia Romani plurimi habuerunt agrorum culturam, unde clarissimæ familiæ ab egregiis agricolis, & fructibus, in quibus colendis excelluerunt, nomen sumpserunt, ut Lentuli à lente, Fabii à faba, Cicerones à cicere: quod latè profequitur Cornucop. col. 453. à n. 30. Sicut desides, & ignavi despiciabantur, qui in urbe morabantur, ruri operam non dantes. Rosin. de *cap.* 15. *vers.* Tarquinio, *ad fin.* ubi etiam aliam causam addit, ut præferrentur tribus rusticæ, nempe quod in urbanis recens Censorum potestati subijciebantur, quæ nimis fuit acerba, de qua differit Andr. Domin. Flocc. de *potestat. Roman.* lib. 2. cap. 17. Hujus rusticarum tribuum prærogativæ meminerunt Varro de *re rustica.* in *princ.* & lib. 4. de *ling. Latin.* Gothofred. *ad Cicer.* lib. 1. de *Orator.* col. 7. lit. G. Salian. *tom.* 2. *an.* 2768. n. 11. ubi quod ab Hebræis agricultura maximi habebatur, cui egregii viri operam dare consuecebant, & de aliis etiam gentibus idem testatur *tom.* 3. *anno.* 2963. *num.* 38. Adrian. Turneb. *adversar.* lib. 16. cap. 22.

Ibi: *Intelliges qua de Censoribus scribit.*

Livius.

Servius Tullius, qui primus censum instituit, Polydor. Virgil. de *inventor.* lib. 2. cap. 3. Salian. *anno.* 3487. *num.* 1. Just. Lips. de *Magistr. pop. Roman.* cap. 18. populum in quinque classes distribuit, in quibus & cives, & eorum patrimonia describebantur, ita ut ditiores prima classe continerentur, & quisque pro modo facultatum in primam, secundam, vel ulteriorem referretur, ut sic non viritum, sicut antea, sed juxta bonorum quantitatem cives contribuere. Rursus classes in centurias subdivisit Rex, ut in bello deservirent. Ex prima classe 98. centurias instituit, ex secunda 22. ex tertia 20. ex quarta 22. ex quinta 30. illique

illisque munera bellica diversa secundum classis præminentiam commisit. Cives autem egenos, qui nec tantum in bonis habebant quantum pro quinta, & ultima classe desiderabatur, in sextam coniecit, quæ unica centuria constabat, eoque à militia, & tributis immunes fecit. Hi capite censi dicebantur, quia non ratione facultatum, sed personæ tantum in catalogum civium referebantur. Vocabantur itidem Proletarii, quod prole, & non aliàs, Reipublicæ proficiebant. Omnia hæc fufius prosequuntur Salian, *sup. tom. 4. anno mundi 3487. ex num. 2. Rosin. lib. 6. cap. 8. per tot. Ofsuald. ad Donell. lib. 6. cap. 7. lit. F. Rævard. ad leg. 12. Tabular. cap. 9. de vindicib. Cornucop. col. 505. à num. 10. Calepin. verb. Classis, Proletarii.* Forma quæ cives classibus adscribebantur, talis fuit, ut quisque præter nomen & cognomen proprium profiteretur sui patrimonii quantitatem, adhibito iurejurando, quod bona fide quicquid in bonis habebat, æstimaret: enunciabat præterea cuius foret ætatis, parentum, conjugis, ac liberorum nomina, quam urbis regionem, vel quem agri Romani pagum incoleret. Si quis verò neglexisset censum, & se describi subterfugisset, virgis cæsus, bonis fisco addictis, in servitutem vendebatur. Vlpian. *in fragment. tit. 11. §. 10. Cujac. in l. Censeri 111. ff. de verb. sign. Olau. sup. num. 19. Lexic. Calv. verb. Lustrum, Torniell. Annal. ann. 4026. num. 3. Salian. sup. n. 2. Rosin. d. cap. 8. in princip. Et ex Saliano observa, quod nulla fraus adhiberi solebat in enunciandis viribus patrimonii, tum ob religionem iuramenti, tum ob præminentiam & honorem provenientem ex eo quod aliquis in anteriore classe describeretur, maxime in prima, in qua solum descripti Classici vocitabantur. Aul. Gell. *noct. Antiq. lib. 7. cap. 13. Cornucop. sup. num. 10. Calepin. verb. Classis, Classicus; ideoque onus pecuniarium pro modo facultatum imponendum non effugiebant, ut plus honoris adipiscerentur, quemadmodum Salianus perpendit. Adde Olan. sup. d. lib. 5. cap. 12. n. 14. & 17. cum seqq. ubi dat plures.**

Ibi: Non me latet, eundem Livium.

De numero tribuum, ac tempore, quo illæ fuerint institutæ, consulas Rosin. *de antiquitat. Roman. lib. 6. cap. 15. Salian. sup. ann. mund. 3483. Carol. Sigon. de antiq. iure civium Roman. lib. 1. cap. 3. Onuphr. Panuin. lib. 2. comment. de Repub. Roman. Georg. Fabric. in Roma, cap. 6. Vide infra, num. 19.*

Ibi: Deinde & supra quadraginta.

15 Qui existimant, tribus Romanas, quæ perstiterunt, plures fuisse, quam 35. eo decipiuntur, quod connumeratis nominibus earum, quæ in antiquis inscriptionibus, & apud veteres Autores reperiuntur, videntur supra quadraginta extitisse, hoc tamen inde provenit, quia uni, eidemque tribui duplex nomen diverso tempore inditum est; non pauca enim, neglecto pristino loci nomine, illustrium Heroum, qui postea in eas relati sunt, cognomine condecorari cœperunt, ut Emilia, Claudia, Cornelia, & aliæ de quibus specialiter suis locis inferius differendum. Ita Rosin. *d. cap. 15. in fin. Onuphr. Fabric. & Sigonius ubi proximè, Olan. in suo Paralipom. lib. 5. cap. 12. num. 12.*

Ibi: Menina (si-ve Menenia.)

Hanc tribum in catalogo earum D. Covar. non recenset, quæ tamen à Rosino & aliis communiter inter 35. refertur, de qua infra.

Ibi: Sed ut constet quàm incerta.

Bellum Marficum, quod aliàs Sociale, & Italicum nuncupatur, cœpit anno ab Vrbe condita 662. vel 663. Causa ejus fuit, quia populi Italiæ non pauci jus civitatis expetebant, quo diu denegato, à Romanis defecerunt, cum quibus sæpe per quadriennium congressi sunt, & quinto anno finem bellum accepit; nam jus civitatis omnibus ferè populis Italiæ privatim concessum est, & hoc in causa fuit, ut octo, vel decem tribus adderentur, in quas novi cives conjici possent, quod actum est à Censoribus Pub. Licin. Crasso, & L. Iul. Cæsare: quæ tamen quatuor elapsis annis extincta fuit, tribulibus earum in veteres translatis à Censoribus L. Marcio Philippo, & Marco Perpenna. Ita Salian. pluribus agens *an. mund. 3963. cum seqq. Rosin. d. cap. 15. vers. Atque hæc.* Ideo bellum hoc Marficum appellatur, quia Marfi Italiæ populi authores fuere defectionis, & præ cæteris acerrimi, ac pugnacissimi Romanorum hostes, duce Silone Propedio Marso, Salian. *an. mund. 3963. num. 4. Marfi à Marso Circes filio originem duxisse feruntur, Plin. lib. 7. cap. 2. Cornucop. col. 371. n. 50. Calepin. verb. Marfi. Sandoval. Hystor. Ethiop. part. 1. lib. 2. cap. 33. n. 11. Belli hujus meminit lex unica, C. de Latim. libert. toll.*

Ibi: Tribum quamdam ex veteribus Juliam, &c.

Trajanæ, Julæ, Flavie, & Vlpie meminit Rosin. *d. cap. 15. in fin. ubi ait, à Vespasiano sic nominatas esse.*

Ibi: Ex quibus illud constat, tribus veteres.

Romanas tribus triginta & quinque numero fuisse communiter receptum est: sic tradunt Cicer. *orat. 6. in Verrem, lib. 1. ubi Ascon. & alibi sæpe. Rosin. d. cap. 15. per tot. Ofsuald. ad Donell. lib. 6. cap. 7. lit. F. Rævard. de auctorit. Prudent. cap. 7. Petr. Nardus de Comitibus Roman. in princip. Onuphr. Sigon. & Fabric. ubi nuper, Calepin. verb. Tribus, Lexic. Calv. verb. Tribus.*

Ibi: Alia verò nomina.

Vide *sup. n. 15.* Nomina tribuum, quæ numerum trigessimum quintum excedunt, extant apud Rosin. *d. cap. 15. in fin.*

Ibi: Habuere & apud Romanos Curia: propria.

Nomina fuisse Romanis Curia: præmissum est supra *num. 10.* sed octo duntaxat nobis sunt nota, sex refert D. Covar. quibus jungendæ sunt Calabria, & Raptia Curia, ex Rosin. *d. lib. 6. cap. 2. vers. Cæterum, ubi omnes recenset. Curiam Forriensem, Raptiam, Vellensem, Velitiam memoratur Cornucop. col. 1175. num. 10. Calabram col. 636.*

col. 636. n. 10. Titiam, col. 1222. num. 40. Tifatam ead. col. sup. n. 30.

Ad Num. 3.

19 Tribuum Romanarum nominata tradit D. Covarruv. quod etiam alii ante, ac post ipsum præstiterunt, Onuphr. Sigon. Rosin. Paul. Manut. *ad Cicer. lib. 3. de legib. tit. de Censorib. Gothofred. in fragment. ll. 12. Tabular. Calepin. verb. Tribus, Lexic. Calv. sup. & alii.* Sed observare oportet, quod licet omnes in numero tribuum convenient, quoad nomina tamen plerumque discordant, ita ut quæ ab uno recensentur, ab alio omittantur, quod dimanat ex excessu nominum, quem prænotavimus *num. 15.* Sic Rosin. tribuum catalogo non inserit Publiciam, & Orriculanam, quas D. Covar. inseruit, & illarum loco Horatiam, & Mentinam, si-ve Meneniam substituit. Adde quæ sunt infra, *num. 34.* Nunc verò Romanas Tribus recensentur.

Verf. Emilia tribus.

I. Hæc tribus sic appellata est à præclara familia Emiliorum, quibus in eam relatis, primævo nomine postposito, tribus ab eximiis tribulibus suis nomen sumpsit Rosin. *de antiquitat. Romanis, lib. 6. cap. 15. trib. De qua familia Ricard. Strein. de famil. & genit. Romanor. Plura facinora ab Emiliis egregiè patrata memoriæ prodiit Salian. Annal. Ecclesiast. tom. 5. an. mundi 3863. cum seqq. Gens Emilia originem duxit ab Emilone Ascanii filio, vel ut aliis placet, à Mamerco Pythagoræ Philosophi filio, qui ob singularem humanitatem Emilos est cognominatus, Cornucop. col. 1031. num. 40. Emiliæ tribus meminerunt Cicer. *ad Attic. epist. 14. lib. 2. Rosin. ubi proximè, & alii præcitati num. 19. Lexic. Calv. verb. Emilia.**

Verf. Anienfis tribus.

II. Ab Aniene fluvio sic est dicta, Rosin. *trib. 32. qui agrum Tiburtinum interragit, vulgò Teberono rio in Campaña de Roma, quam regionem Sabini incolere. Nomen illi dedit Anius Hetruscorum Rex, qui cum Cethegum filia raptorem insequeutus comprehendere non valeret, se in amnem hunc præcipitavit, ubi extinctus est. Rosin. sup. Cornucop. col. 137. n. 30. & col. 865. n. 20. Calepin. verb. Anionis, & Anio, Nebriff. verb. Anio. Hæc tribus adjecta est anno ab Urbe condita 455. propter populos quibus jus civitatis indultum est. Rosin. ubi proximè, cujus tribus mentio fit apud laudatos, n. 19. & Gothofred. *ad Cicer. lib. 13. epist. 9. ad familiar. Adrian. Turneb. adversar. lib. 30. cap. 17.**

Verf. Collina tribus.

III. Una ex urbanis, ita vocitata à collibus Quirinali, & Viminali, qui ex septem Romæ sunt, quare ipsa Septicollis dicebatur; nam Servius Tullius urbem in quatuor partes, seu regiones digessit, ex quibus totidem tribus instituit. Rosin. *trib. 3. Cornucop. col. 1061. num. 50. Quirinalis nuncupatur collis, quod ibi Fanum Quirini, idest Martis, fuit, vel à Curetibus collem ipsum inhabitantibus, qui cum Rege Tatio ad civitatem D. de Faria Nova Addit. ad Covar.*

recepti sunt Rosin. *lib. 1. cap. 6. Cornucop. ubi proximè, Calepin. verb. Quirinus. Nunc monte Cavallo collis vulgò vocatur à duobus equis marmoreis in ipso collocatis. Calepin. ibidem, Nebriffens. verb. Quirinalis, in quo sita est Basilica S. Stephani, quæ dicitur in Monte Cavallo. Viminalis collis nomen habet à Jove Viminico, cujus aræ in eo extiterunt, seu à viminibus, quorum sylva ibi fuit Rosin. lib. 1. cap. 9. Cornucop. sup. Calep. verb. Viminalis, Nebriffens. eod. verb. Hodie in eo inædificata conspicitur Ecclesia S. Agathæ. Hujus tribus Collinæ mentio fit à Joseph. Scaliger. *antiquit. lib. 14. cap. 17. Thear. vitæ humanæ verb. Tributum, post princip. Salian. ex Dionysio anno mundi 3483. n. 3. tom. 4. & ab aliis hic, & supra num. 19. adductis.**

Verf. Cornelia tribus.

IV. A gente Cornelia sic dicta est. Rosin. *dict. lib. 6. cap. 15. trib. 13. Ex hac domo haud paucos heroes, & heroinas commendat Calepin. verb. Cornelia, & Cornelius, ubi quod cum primis illustribus fuit. Salian. an. mund. 3618. cum aliis inelytos Cornelios memoravit. Streinius ubi sup. de ea familia egit. Corneliæ tribum in memoriam revocant allegati num. 19. & vide quæ de Emilia tribu præmissimus paulò superius.*

Verf. Claudia tribus.

V. Ab Appio Claudio nomen sumpsit. Rosin. *trib. 11. Hic apud Sabinos nobili genere natus, quia sibi periculum imminerebat, cum suis suspectus videretur, ab illis defecit, & ad Romanos se contulit stipatus clientibus suis, & amicis ad quinque millia ad qui bellum apti erant: quod Reipublicæ Romanæ ut adversus Sabinos prævaleret, maxime expedit. Quapropter Appius Patriciorum ordini adscribi meruit, urbis regionem ad ædificandum, & agrum ad colendum obtinuit, Salian. an. ab Urb. cond. 250. num. 3. tom. 5. Rosin. ex Livio, & Halicarnas. ubi nuper. Ab Appio Claudio profecta est insignis Claudiorum progenies, de qua Strein. *sup. & de Claudiis multa egregia narrant Salian. d. tom. 5. variis in locis, Calepin. verb. Claudia familia. De hac tribu præter laudatos num. 19. mentionem fecit Salian. d. num. 3. in fin.**

Verf. Crustumina tribus.

VI. A Crustumio Thuscorum urbe nomen habet Rosin. *sup. trib. 20. Calepin. verb. Crustumium, Nebriffens. verb. Crustumina. Addita est anno ab Urbe cond. 258. Crustumina tribum recordantur ultra relatos num. 19. Cornucop. col. 494. num. 60. & col. 615. num. 50. Gothofred. *ad Cicer. orat. 31. pro Plancio, Sigon. lib. 1. de antiq. Jur. Civ. Roman. cap. 3.**

Verf. Esquilina tribus.

VII. Una ex urbanis à monte Esquilino dicta, qui intra urbem cum aliis sex fuit Cornucop. *col. 1061. num. 40. Rosin. trib. In eo hodie situm est templum S. Mariæ Majoris. Vide adnotata supra sub verf. Collina tribus. Unde collis*